

A GENFI LESZERELÉS ES A KORLÁTLAN LÉGIHÁBORÚ

A genfi leszerelési konferencia tárgyalásai kapcsán majdnem minden állam delegátusa a leszerelésen kívül elsősorban az ú. n. nehéz fegyverek, de különösen a bombázó gépek és gázbombák, más szóval a korlátlan vegyi légiháború betiltását követelte. Hozzájárul a kérdés aktualitásához az is, hogy a távol Keleten két állam, Japán és Kína, minden Kellog-paktum ellenére és tulajdonképpen minden hadüzenet nélkül háborút visel egymás ellen, amelyben Japán mindinkább kíméletlenebbül használta fel repülő erejét egy nyílt kikötőváros — Sanghai ellen.

A nagy háború után lefolyt apró-cseprő gyarmati harcokon kívül tehát ízelítőt kaptunk, mivé fejlődhetik a jövő háború. Érthető tehát a napisajtóban visszhangzó nagy érdeklődés is, amely ezek felé a kérdések felé fordul annál is inkább, minthogy a volt Központi hatalmak ebben a tekintetben teljesen lefegyverezve és tehetetlenül állanak, másrészt az egész világon a repülésben ugrásszerű hatalmas fejlődés és lázas fegyverkezés folyik.

Az ú. n. korlátján légiháború elmélete tulajdonképpen csak a világháború tapasztalatainak leszűrése után keletkezett és ma már tekintélyes szakirodalma van. A nézeteket és a légiháború hatásosságát illetőleg nagy harc folyik. Ugyanis kétségtelen ma már, hogy a jövő háborújában a légi támadások tömegromboló hatásuk révén hatalmas eredményeket érhetnek el. Minden szakember tehát, aki a légierőkben látja a jövő háborús konfliktusok megoldását, behatóan foglalkozik problémáival.

Az, ami a világháború alatt történt, még csak támpontot sem nyújt, mert a repülés rövid idő alatt olyan hatalmas fejlődésen ment át, amelyhez a világtörténelemben egyetlen emberi vívmány sem hasonlítható.

A háború alatt a repülő erők csak egyes esetekben végeztek önálló műveleteket, különben csak a földi és tengeri haderők új segédfegyvereként működtek. A háború utáni időkben mindazon államokban, amelyeknél a békeszerződések korlátozó intézkedéseit nem vetették, nagyarányú fejlődés, mondhatnám versenyfegyverkezés a levegőben indult meg, amelyből a nagyhatalmak vezetőszerepért küzdenek.

Sok kérdés még tisztázatlan. Kétségtelen az, hogy a levegő uralma egy eljövendő háborúban a győzelem kivívásában rendkívüli jelentőséggel fog bírni. Az azonban, hogy ez a meglévő eszközökkel

hogyan érhető el legcélszerűbben, még megoldásra vár. Még egyetlen állam sem rendelkezik már a békében olyan arányú légierővel, hogy a háború kezdetekor minden követelménynek megfelelhessenek.

Nagy hátrány, hogy míg a földi erők a háborús tapasztalatból indulhatnak ki, a légierők minden ilyen irányú tapasztalat híján, kizárólag a jelen idő elméleti kutatásaira és a békebeli gyakorlatok kísérleteire és tapasztalataira vannak utalva.

Ezeknek a leszűrt elveit akarom most fejtegetni.

Mindenekelőtt vizsgáljuk a korszerű háború mibenlétét, mint azt a keretet, amelybe a légiháború bele fog illeszkedni.

Clausewitz, a nagy német katonafilozófus szerint a háború, mint a politika legerélyesebb eszközének végcélja, az ellenségnek minden eszközzel való leküzdése azon célból, hogy a saját akaratot az ellenfélre rákényszerítse. Ehhez szükséges végeredményben oly állapotokat teremteni, amelyek az ellenséges ország lakosságának életkörülményeit a legszorosabb értelemben elbírhatatlanná, lehetetlenné teszik és a békefeltételek elfogadására kényszerítik.

Az eddigi háborús eszközökkel, a földi haderővel és flottával ilyen állapotokat csak ritkán lehetett az ellenséges államon kívül (pl. blokád által) előidézni, rendszerint ez az ellenséges állam életbevágóan fontos területeinek, üzemének megszállásával állt csak be. Ezideig minden esetben először az ellenséges haderő ellenállását kellett leküzdeni, ami csak csatában volt elérhető. Az ezt követő megszállás tényének szükségessége miatt az eddigi háborúk főként szárazföldi háborúk voltak. A tengeri haderő rendszerint csak támogatókig működött közre, mert egymagában sohasem volt képes elegendő nyomást gyakorolni az ellenséges állam lakosságára. Tehát a szárazföldi háború volt a döntő, melynek sajátosságai, mibenléte és lehetőségei mérvadók voltak a döntésre mindaddig, míg a légiháború a valódi értelemben elő nem állt. Vizsgáljuk ezeket a sajátosságokat.

A hadászat törvényei tagadhatatlanul örök érvényűek és a folyó háború az ő sajátosságát, mondhatjuk a középkor óta, mindinkább a harcászattól kapja, s annak folytonos továbbfejlődése által diktálódik. Tehát állandó változásnak vannak alávetve. Az uralkodó harcászat határozza meg egy-egy kor hadvezetésének lényegét. A hadászat csak a lefolyó hadművelet mozgását, kiterjedését változtatja aszerint, hogy milyen a közlekedési eszközök fejlődésfoka és mekkora az alkalmazandó harcoló tömeg. Alaptörvényei azonban, hangsúlyozzuk—évszázadok óta változatlanok maradtak.

Tehát feladatunkat elsősorban az képezi, megállapítani, mennyiben változott meg az újkori harcászat képe. Az eddigi háborúk harcselekményei szükségszerűen a földön fekvő arcvonalak mozgásaiból és összeütközéseiből állottak, mert az ember kizárólag a szilárd, vagy vízfelülethez volt kötve. A védő a támadónak elébe állt úgy, hogy a támadó kénytelen volt a védő harcvonalát megtörni. A harcterület mélysége a tüzérség legnagyobb hordtávolsága által volt határolva. Ezen a határon túl a háború nem igen érezte közvetlen hatását.

Ezért voltak képesek a háborút viselő nemzetek a harcvonalak mögött többé-kevésbé anyagi nehézségek és erkölcsi megrázkódtatá-

sok nélkül élni és dolgozni, sőt a lakosság háborút viselő és nem viselő tömege jogilag is megkülönböztetést nyert.

Az óriási kiterjedésű arcvonalak mögött, melyeknek egyensúlyi megbontása nagy nehézségekbe ütközött, amelyek tehát sokáig mozdatlanok maradtak, a hadviselő nemzetek fokozottabb ütemben dolgozhattak, többé-kevésbé nyugodtan élhettek, képesek voltak új hadseregeket felállítani és átszervezni, a gyáripárt kifejleszteni és tovább is kereskedelmet üzni.

Állíthatjuk, hogy a háború eme jellege a jövőben megszűnt, mert az ember a földfelülettől függetleníteni tudta magát.

A repülőgép a földfelülettől függetlenül három dimenzióban mozog, oly sebességgel, mely minden szállítóeszközt túlszárnyal. Hatástávolsága többszáz kilométer és több tonna hasznossúly légi szállítására alkalmas, melyet bárhol ledobhat. Ezek a súlyok a robbanó, gyújtó, esetleg mérgező anyagok lehetnek.

Ez a tény rideg megállapítása, mely a következő következményekre vezet:

1. a repülőgép olyan harceszköz, amellyel az ellenséget függetlenül a földfelületen álló harcvonalaktól is meg lehet támadni;

2. a hadseregek és flották nem képezik többé azt a páncélt, melyet eddig szétzúzni kellett ahhoz, hogy az ellenfél szívét megsebesíthessük;

3. a hadműveleti terület nincsen többé a tűzeszközök legnagyobb hordtávolsága által határolva, hanem a légierők akcióradiusza által. Vagyis gyakorlatilag úgyszólván határtalan.

A háború közvetlen hatását tehát a hadviselő állam egész területére terjesztheti ki. A halálveszély minden polgárt, bármilyen nemhez tartozik, bármilyen korú, bármilyen társadalmi állású, egyformán fenyeget; a paloták, üzemek, gyáripartelemek, vasúti állomások éppen úgy lesznek támadásoknak kitéve, mint a harcoló vonalak, sőt talán még jobban.

Egyszóval a repülőerők teljesen megváltoztatják a háború eddig ismert jellegét és megerősítik azt a felfogást, hogy a háború a nemzetek harca és nem a fegyveres erők harca lesz.

A légi vegyi harceszközök, melyek lehetővé teszik azt, hogy nagyszabású és nagyhatású támadások révén, függetlenül a földi és tengeri haderőtől, hatást fejtsünk ki, azt is megengedik, hogy az ellenséges nemzet ellenálló erejét közvetlenül megtámadhassuk.

Világos, hogy ama hatalom, mely erős offenzív légierőkkel rendelkezik, azokat az ellenség legérzékenyebb és legsebezhetőbb pontjai ellen fogja alkalmazni, hogy az ellenség erőforrásait eleve megsemmisítse. Minthogy a célok kiválasztásában szabad keze van, — eltekintve tisztán katonai céltárgyaktól — főként a közlekedési, gyártási, hadfelszerelési, élelmezési, politikai és települési központok ellen fogja irányítani, melyek mindannyian könnyen sebezhető célokat képeznek.

Ilyen légitámadások ellen a földi haderő vajmi keveset tehet, de végkövetkezménye, hogy hadműveletei megbénulnak. Tehát tenni kell ellene valamit.

Szükséges tehát, hogy a földi és tengeri haderő oldalát felfelé is egy megfelelő légierő védje, nehogy az ellenséges légierők a mozgást és a harc lehetőségét a földön meghiúsíthassák, vagy utánpótlását megbéníthassák.

A jövő háború jellege borzalmasnak ígérkezik, de inkább lát-szatra, mint a valóságban. A tömegromboló és kíméletlen légi támadások nagy hatása, azután az egész ellenséges országra való kiterjedésük, pánikok elérése, mely sűrű népesség mellett tömegőrületté és forradalmi mozgalmakká fejlődhet, mind ahhoz fog hozzájárulni, hogy az ellenséges nemzet ellenállása gyorsan megbénul és ezáltal a háború gyorsan befejeződik. Kevesebb lesz tehát az emberáldozat is.

Minél borzalmasabb lesz a légiháború, annál emberségesebb lesz. Minthogy minden polgár ki lesz téve az életveszélynek és nem lesz különbség harcolók és háborús nyereszkedők között, talán a hadüzenet a felelős kormányok részéről több mérlegelés tárgyát fogja képezni a jövőben és ez is végeredményben hozzá fog járulni ahhoz, hogy a háborúk ritkábbak lesznek.

Azonban ettől eltérőleg tagadhatatlan az is, hogy ezáltal a hadviselés olyan alapos forradalmi változáson esik át, hogy ama állam, amely a jövő háború jellegéhez gyorsabban alkalmazkodik, aránylag kis erővel is sikert érhet el. Így a háború új formája az átmeneti időben — mely egy évszázadra is terjedhet — esetleg kísértésbe fog hozni nemzeteket, hogy a sorsot megkíséreljék.

A HÁBORÚ LEFOLYÁSÁT és a légiháború végrehajtását illetőleg ma még igen eltérőek a vélemények.

Az egyik nézet a légierők fokozott kifejlesztésével és teljes önállósításával külön haderő gyanánt, már csak másodlagos, alárendelt szerepet szán a földi erőknek.

Szerinte a világháború állásharc jelenségeit lélektani okokon felül, főképpen a technika rohamos fejlődésével kapcsolatosan, a tűzeszközök hatáserejének növelésében kell keresni, amelyek a „védelem“ erejét aránytalanul növelték. Ez az erőnövelés nehézségeket okoz az offenzíva és defenzíva egyensúlyának megbontására, sőt az egyensúly hajlamos az állandósulásra. A mozgás igen nehézvé válik, a háború merev formákat ölt.

A világháborúban és a háború óta a tűzeszközök továbbfejlődtek és idők folyamán gyors ütemben még tovább fognak fejlődni. Vagyis az az ok, amely a háború merev formáit előidézte, maradt, sőt mindinkább megerősödik. Hozzá fogja jelenten, hogy „ugyanazon ok, ugyanazt az okozatot hozza“, vagyis, hogy a jövő háború földi harca fokozottabb mértékben fogja a megmerevedett formákat felvenni.

Míg a légiháború a jövőben az ellenség erkölcsi és anyagi erejének leggyorsabban való letörését teszi lehetővé, s ezáltal gyorsan idézi elő a döntést, addig a földi erők harca teljesen ellenkező jelleget ölt: a légierők offenzív erejüket, a földi erők defenzív erejüket fogják a legnagyobb fokra emelni.

Mint hogy a győzelem csakis pozitív, vagyis offenzív cselekményekből adódhatik, világos, hogy minden segédeszközzel, elsősorban az offenzív erőket kell megerősíteni és a defenzív eszközöket — amelyek pozitív cselekményekre képtelenek — korlátozni kell, amennyire a viszonyok megengedik.

Hogy a földön győzhessünk, egy hatalmas erőtömeget kell alkotnunk, sokáig és nehezen kell küzdenünk; hogy a levegőben győzhessünk, ellenben csak korlátolt légi fölényre van szükségünk.

A levegőben a földi harctól eltérőleg, bármikor, rögtön lehet hatást gyakorolni az ellenség erkölcsi és anyagi ellenállására. Ha a légi fölényt az ellenségnek átengedjük, szabadon támadhatja meg azt, amit akar és ami ezalatt a földön történik, ezt nem igen befolyásolja.

Mit kell tehát tennünk? Célravezető az erőket ott alkalmazni támadólag, ahol könnyű, nagy és döntő eredményeket érhetnek el. Tehát a levegőben! A földi erők szerepének pedig arra kellene korlátozódnia, hogy a saját területet védjék mindaddig, amíg a háború a levegőben eldőlt.

Az ELŐBBI GONDOLATMENET továbbfejlesztéseként vannak, akik egyáltalában kétségbe vonják a nagy anyagi megterhelést jelentő földi erők és flották létjogosultságát. A légi haderőnek ma már óriási bombahordképessége által elérhető tömeggromboló hatásában vélik a háborús célt elérhetni és a „tömeghadseregektől a kicsi, de kitűnően felszerelt és kiképzett hivatásos légi hadsereghez“ hangzó gondolatot propagálják (ezen elgondolás csiráját látjuk Tardieu francia delegátus javaslatában is a leszerelésre vonatkozólag, amelyben egy nemzetközi légi hadsereg felállítását javasolja a Népszövetség számára).

Sőt az állásharcokban megmerevedő földi harcokban a mielőbbi döntés elérésére, a légi szállítás nagyarányú igénybevételével egy „függőleges hadászati átkarolást“ akarnak végrehajtani. (Ennek kezdő próbálkozásait szintén a franciáknál láthattuk a múlt évi Aisne-i hadgyakorlatokon, ahol tagadhatatlanul óriási eredménnyel alkalmazták erre a célra polgári légiforgalmi óriásgépeket.)

Persze ezek a gondolatok a kezdet kezdetét jelentik, mert a végrehajtó eszköz, az óriásrepülőgép mai technikai fejlődése mellett még nem mindenben felel meg és még csak korlátolt számban áll rendelkezésre.

Hol van tehát az igazság? Mint mindig, alighanem itt is a középuton.

A mai katonai szakemberek tekintélyes része a tömeghadseregek alkalmazását a hadművészet bizonyos dekadenciájának tekinti, (pl. a német Seeckt vezérezredes) mert a tömeges felvonulás és mozgás a légierők működése és az óriási hadsereg nagy anyagszükséglete miatt, mely minden állam gazdasági erejét meghaladja, lehetetlen.

Ennek megvilágítására Culmann adatai szerint egy korszerű küzdő hadsereg napi szükséglete: 60 utánszállítási vonat, vonatonként 450 tonna hasznos teherrel. Ez végösszegben 27.000 tonna utánszállítási anyagot jelent, amely gördülő vasúti anyagban 120 mozdonyt és 3000 vasúti kocsit igényel. Az utánszállítás a kirakó vasúti

állomásokról a csapatig kereken 4000 tehergépkocsit, vagy ennek megfelelő még nagyobb tömegű fogatolt járművet vesz igénybe. Ha ehhez még hozzávesszük a harcászati és hadműveleti eltolásokhoz szükséges további vasúti szerelvényeket és gépkocsitömegeket, akkor érthető ennek az érzékeny gépezetnek sebezhetősége a levegőből. Emellett ez az áttekintés csak egy kis része a modem anyagháború ellátási gépezetének.

A nyersanyagtermelés, a feldolgozó ipar és a hadsereghez szállítás óriási súlyokkal dolgozik, felettük Damokles kardjaként függ az ellenséges légiháború lehetőségére.

Ezeknek megfelelő óriási anyagnak készenlétkébe helyezését a jövőben minden valószínűség szerint egyetlen állam sem engedheti meg magának, mert tekintélyes anyagi megterhelést jelent és emellett nagy a veszély, hogy a technika fejlődésével az anyag elavul.

Ezért tehát a jövőben az állam békében valószínűleg megelégszik egy kisebb, de biztonságának még megfelelő haderő fenntartásával, melynek tartalékanyagával a hadiakéit sereg első része lesz felállítva a háború elején. Ennek nagyságát az illető állam földrajzi, politikai és egyéb viszonyai fogják meghatározni.

Az egész nemzet felfegyverzését a békeipar megfelelő átalakítása után csak a háborús ipar fogja teljesíteni tudni. Ez esetleg hónapokat fog igénybe venni.

Lehetnek esetek, amikor az első háborús hónapok hadműveletei mindaddig, míg a háborús ipar teljes termelési képességét el nem éri, inkább halogató jelleget fognak öltetni.

Ebbe a bizonytalan helyzetbe lép most közbe a légiháború hatásos támadó eszközeivel.

Az eddig kifejtettek alapján már adódnak a légiháború céljai is. A légiháború azt az új lehetőséget tárja fel, hogy az ellenség erkölcsi erejét forrásában, az anyaország erkölcsi erejében és hadfelszerelési iparában támadhassuk. Hogy merre irányuljon, az ellenséges földi erőkre, vagy felszerelésükből eredő harcerejükre, erre tulajdonképpen szabály nincs és csak a konkrét helyzet fogja megadni.

Ebben a tekintetben a legfelsőbb vezetés feladata, hogy az összhelyzet és különösen a rendelkezésre álló harci repülőerők számerejének mérlegelése alapján döntsön afelett, hogy merre irányuljon.

Az összes feladatok egyidejű megoldására irányuló bevetés az erők szétforgácsolására vezet és semmiesetre nem hozza meg az eredményt.

A földi erők ténykedése szerint általában a következő alkalmazási elvek érvényesülnek:

A háború kitörésekor, a mozgósítási időszak alatt a harci repülőerők teljes erejükkel, lehetőleg a hadüzenetét követő órától kezdve, az ellenséges anyaország szellemi és anyagi erőforrásai és az ellenséges légi erők ellen küzdenek: központi állami hatóságok, hadfelszerelési ipar, víz-, gáz-, erőműtelepek, repülőterek, repülőipartelepek, üzemanyagtároló helyek, mozgósítási központok ellen támadnak.

A felvonulási időszakban főként az ellenséges felvonulást támadják. Főfeladatuk a saját felvonulás oltalmazása és leplezése és az

ellenséges felvonulás hatásos zavarása. (Ellenséges szállítási vonalak, pályaudvarok, gyülekezési- és elhelyezési központok.)

A hadműveletek alatt a földi haderővel való szoros együttműködés lép előtérbe és a támadás az ellenséges légi, valamint földi erők hátsó összeköttetései ellen való kíméletlen küzdelemben nyilvánul meg. (Ellenséges elhelyezési körletek, lőszer- és anyagtároló helyek, vonatsoportok, magasabb törzsek és parancsnokságok szállásai ellen megszakítás nélkül nappal és éjjel végrehajtott bombázó támadások és az ellenséges légifelderítés megbénítása.)

Végül a csata válságos pillanataiban az összes rendelkezésre álló harci repülőerők az ellenséges elhelyezések, harccsoportok és tartalékok ellen való küzdelemmel erőszakolják ki a földi erőkkel együttműködve a döntést.

A hadműveleti szünetek, átcsoportosítások és az új hadműveletek előkészítésének időszaka alatt a légiháború különleges céljai újból fokozott jelentőséget nyernek. Általános érvényű szabályt azonban nem lehet adni, mert az egyes feladatok egymásba nyúlnak és mindig az összhelyzetre való tekintettel kell a repülőerőket bevetni.

NEM LENNE TELJES A KÉP és nem látnok tisztán a légiháború befolyását a hadviselésre, ha az ellenrendszabályok kérdéseivel nem foglalkoznánk.

A védekezés módszerei a következők:

1. passzív légvédelem a földön, 2. aktív elhárítás a földről, 3. defenzív elhárítás a levegőben vadászóerők által és 4. elhárítás a levegőből az ellenséges légierők bázisának leküzdése, illetve megbénítása és megtorló támadások által.

Vizsgáljuk ezeket részleteikben:

1. passzív légvédelem a földön. Ehhez tartozik:

a) a légi figyelő- és jelentő szolgálat, *b)* a légi riadó szervezet, *c)* a rejtőzési és burkolási rendszabályok (ködösítés, fényforrások elfedése stb.), *d)* ipari és közüzemek, továbbá a polgári lakosság figyelmeztető szolgálata, *e)* a tűzoltó- és gázvédelmi szolgálat, *f)* óvóhelyek, gyárhelyiségekben szilánkálló falak és fedezékek építése, *g)* fontosabb építményeknek, középületeknek még békében a légvédelem szempontjai szerint való telepítése és építése és végül *h)* előkészületek veszélyeztetett egész városrészek kiürítésére.

Mindezek természetesen csak hosszú idő és hosszadalmas előkészületek után, továbbá nagy anyagi áldozatok árán valósíthatók meg és csak akkor, ha az aktív védelem számára már elegendő anyagi eszközök biztosítottak. Megállapíthatjuk tehát, hogy a passzív légvédelem a földön szerves kiegészítését képezi a teljes légvédelemnek, de semmiesetre sem képezi kielégítő védelmét az élő- és holt erőknek a földön.

2. Aktív védelem a földről. Statisztikai adatok szerint a vüág-háborúban 100 repülőgép lelövése közül 20 a légvédelmi ágyúk és géppuskák tüze által, 80 pedig a vadászrepülőök tüze által történt. Elképzelhető, hogy a technikai fejlődés mellett a jövő háborújában a légvédelmi tüzesszerek bizonyos feltételek mellett nagyobb szere-

pet fognak majd játszani, mint a világháborúban. Azonban meg kell állapítanunk azt is, hogy a magassági repülési teljesítmények tekintetében máig a repülés legalább is lépést tartott a légvédelmi tüzeszközök fejlődésével. A szakirodalom szerint a légvédelmi tüzeszközök hatásterületének gyakorlati határát 5—7000 m-ben kell keresnünk. Ugyanakkor a korszerű bombázók repülőmagassága lényegesen magasabb. Ehhez jön még az a körülmény is, hogy ma már zárt felhőréteg mellett is nagyobb céltárgyak a rádióirányítás alapján biztos eredménnyel támadhatók. (Angol légi hadgyakorlatok.) Ezáltal a légvédelem úgyszólván teljesen kikapcsolódik.

Mondhatjuk tehát, hogy az aktív légvédelemmel a földről kényszeríteni lehet az ellenséget nagyobb repülőmagasságokra, miáltal a repülőátadás valószínű hatása csökken, azonban nem lehet céljától a támadót eltérítem, mert ehhez hiányzik a légvédelmi tüzeszközök abszolút harcereje az ellenség megsemmisítésére.

3. A légvédelem további lehetősége a defenzív védelem a levegőben a vadászrepülő által. A világháborúban elért nagy eredmények után az utolsó évtizedben itt tapasztalható a legnagyobb fejlődés. Annyi új bombázási támadási lehetőség támadt, hogy hatásos védelemmel csak akkor lehet számolni, ha a vadászgépek képesek hosszabb ideig legalább 7000 m-es magasságban működni.

A technika természetesen kitermelt már olyan egy- és kétüléses vadászgépeket, amelyek 6—9000 m-es magasságban minden további nehézség nélkül repülhetnek. A gépen kívül azonban az emberek teljesítményeit sem szabad szem elől téveszteni, mint amin a vadászrepülés eredményei főként nyugszanak. A gyakorlati kísérletek mutatják, hogy 6—8000 m-es magasságban az ember fizikai és pszichikai teljesítményei annyira aláhagynak, hogy a gyakorlatban az együléses vadászgép pilótája annyi sokoldalú fimkdóval meg sem terhelhető, mint ahogyan ez eddig kényszerítőig előállt és 4000 m-ig még végrehajtható volt. (Gépvezetés, navigáció, figyelés, harc, tüzeles, stb.) Tehát teljes harcképessége 5000 m-en felül már nincsen meg.

Ebben a tekintetben a nagybombázógép a vadászgéppel szemben feltétlenül fölényben van, mert nagyobb személyzete révén a munkaelosztást és zárt kabinrendszere révén a légköri behatást megoldhatja. A nagyhardgépek fölénye csak akkor fog megszűnni, ha sikerül olyan elhárító vadászjellegű gépeket szerkeszteni, amelyekben a személyzetnek ugyanolyan működési előnyöket lehet majd biztosítani, mint a nagybombázógépekben.

A vadászatonál hozzájárul még az ellenség megtalálásának nehéz kérdése is, ami a világháború tapasztalatai szerint korántsem könnyű a levegőben és 6—8000 m-es magasságban még nehezebb lesz.

Megállapíthatjuk tehát, hogy a helyi légvédelem a vadászrepülővel kedvező esetben döntő eredményt hozhat. A kedvező esetek összessége azonban igen ritka. Újabban mindenesetre a műszaki fejlődés mindig több előnyt biztosít a támadógépnek, mint a védőnek. A vadászrepülő fellépésének erkölcsi értéke különösen a megvédendő lakosság megnyugtására, természetesen igen nagy. Azonban egyedül működésükre támaszkodni épen nem szabad.

4. Hátra marad még ama módszer vizsgálata, mely szerint a légvédelmet az ellenséges légi erők bázisának leküzdésében, illetve megbénításában kell keresni. Ebben a tekintetben Trenchard lord, a volt angol légi marsall megállapítása találó, aki a következőket mondja: „A repülőgép annyira rossz védelmi eszköz, mint amennyire kitűnő támadóeszközt képvisel.“

Ez a magállapítás vezetett külföldön arra, hogy sok kísérletezés és végül a vadászrepülés varázsának megszűnése után áttértek úgy anyagi felszerelés, mint kiképzés tekintetében a hadászati bombázóflotta megvalósítására. Felismerték, hogy a leghatásosabb védelmet az ellenséges repülőterekre, utánpótlásra, üzemanyagtároló helyekre és ipartelepekre való ellentámadás képezi. Ezt a felfogást képviseli Niessel francia tábornok is, aki „La maitrise de Fair“ című könyvében a következőket mondja: „Hogy pozitív célt érjünk el, ahhoz a légi erők számára csak egy harcmód adódik: a támadás! A légi hadászatban a támadás minden előnyt magának biztosít. Megengedi az erők összefogását a kívánt helyen és megkívánt időben. Nemcsak a számbeli fölényt, hanem sokszor a meglepetést is biztosítja. Ennek ellenében a védelem kényszerítve van erőit úgyszólván mindenütt, készenlétben tartani és ezáltal szétforgácsolni. Azonkívül a repülőtereken készenlétben tartott egységek állandóan abban a veszélyben vannak, hogy előbb támadtatnak meg az ellenség által, még mielőtt a földet elhagyhatták volna. A földön azonban nehezen mozgathatók, jóformán mozdulatlanok és ezáltal a repülőgépek legértékesebb harcászati értékűktől vannak megfosztva, a gyorsaságtól.“

Összegezve ezeket, a légvédelmet illetőleg megállapíthatjuk, hogy ámbár teljesen nem szabad elhanyagolni egyik légvédelmi módszert sem, csak az utóbbi eljárás: az ellentámadás a helyes, tehát leginkább ez vezet célhoz. Ez az eljárás pedig minél nagyobb bombázóflottát követel meg.

A HÁBORÚ FORMÁINAK FEJLŐDÉSE, mely a lőfegyverek bevezetése óta a világháborúig egyenletesnek volt mondható, a háború óta egy csapásra megváltozott. Egy új harctér nyílt meg, mely eddig teljesen el volt zárva az ember előtt: az ég, mely minden harcteret ural a földön és a vízen.

Minden harc, amely ott lefolyik, befolyásolni fogja a földi hadműveleteket is. Sőt, mindinkább hinnünk kell döntő kihatásában.

Mindezekért érthető az a nagy nyugtalanság, amely ennek a fegyvernek használatát illetőleg az egész világot izgatja. Minekünk, akiknek a trianoni békeszerződés a katonai repülés fenntartását eleve megtiltotta, nem probléma ez a kérdés abban az esetben, ha az összes államok szintén lemondanak a repülőerők fenntartásáról, és a vegyi légiháború alkalmazásáról. De követelnünk kell az egyenlőséget, mert ez a rohamos technikai fejlődés, a légi fegyverkezés előreveti árnyékát, annak, hogy mit kell majd elszenvedni azoknak, akiknek nem lehet elegendően elkészülni a jövő légiháborúra, vagy az ellene való védekezésre.

VITÉZ SZENTNÉMEDY FERENC